

[Socialministeren]

melige i forhold til de hensigter, der har været. Og som det fremgår af dagsordenen, vil regeringen tage skridt til at få det ændret.

(Kort bemærkning).

Anne Grete Holmsgård (VS):

Jeg håber ikke, at det var mine udtalelser og mit eksempel, socialministeren hentydede til som rygter. Det er ikke rygter, det er konkret viden.

Jeg vil gerne stille det spørgsmål til socialministeren, om hun, nu da hun ikke vil ændre cirkulæret, men gerne vil udsende en meddelelse til kommunerne, samtidig vil tage initiativ til, at socialudvalget får kendskab til de interne retningslinjer, et udsnit af kommunerne i dag administrerer loven efter, og hvor jeg i hvert tilfælde ved, at en række kommuner har disse interne cirkulærer.

Socialministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg har for nogen tid siden aftalt med formanden for sammenslutningen af sociale udvalg, rådmand Jens Arbjerg Pedersen i Århus, at første fase i dette problem er en diskussion af, hvordan vi mest hensigtsmæssigt griber det an. Vi synes ikke, at cirkulæret burde være så svært at forstå, som det tydeligvis har været – eller man kan sige, at kommuner har administreret anderledes, end vi havde forestillet os, at de ville gøre. Derfor har vi fundet, at vi burde optage en direkte kontakt med kommunernes repræsentant om dette spørgsmål.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Jeg vil ganske kort sige, at det, der står i sidste del af den foreslåede dagsorden, understreger, at de, der foreslår det, erkender, at der er problemer med administrationen af denne ordning. Heri ligger en erkendelse af, at der er et problem med administrationen.

Det, vi andre peger på med vores dagsorden, er, at de problemer vil der hele tiden være, så længe man kører på et skøn. Først den dag, man enten afskaffer paragraffen, hvad vi har foreslået at man gør, og gør det til en ret eller laver nogle nærmere, nogle præcise indtægtsgrænser, som kommunerne kan administrere efter, er problemet løst. Det er sådan set lidt inkonsekvent i dagsordenen,

at man i sidste halvdel erkender, at der er et problem ved at administrere et skøn, og i første halvdel understreger, at det skal være et skøn.

(Kort bemærkning).

Birthe Nielsen (SF):

Det er med hensyn til kommunernes skøn. Der vil jeg nok sige, at med alle de ekstra byrder, man lægger på kommunerne, når man ændrer i arbejdsløshedslovgivningen, og med den store arbejdsløshed, vi har, og med de mange udgifter, man har i kommunerne, så vil der også blive et mere restriktivt skøn på det her område, netop § 48. Jeg ville meget henstille, at man fra regeringens side går ind for det dagsordensforslag, som kom først på dagen, og som vi var med i, om, at man går tilbage til den gamle ordning. Så er der nemlig ingen tvivl om, hvordan kommunerne skal fortolke de her ting. Så er det en ret, disse forældre har, når de har et handicappet barn hjemme. Det er billigere for samfundet, for hvis man endelig skal se på, hvad en døgninstitutionsplads for et handicappet barn koster, så vil man se, at vi kommer op i størrelsesordenen 160.000–170.000 kr. om året, så det er småpenge, vi snakker om her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningen til mødet i morgen, fredag den 6. februar 1981.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ikrafttræden for Grønland af lov om sindssyge personers hospitalsophold.

(Lovforslag nr. L 123. Fremsat 20/1 81.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Helmar Sørensen (S):

Lovforslaget har til hensigt at ligestille psykiatriske patienter i Grønland med psykiatriske patienter i det sydlige Danmark.

[Helmar Sørensen]

Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb er nu udvidet så meget, at hospitalet kan behandle psykiatriske patienter, og jeg hilser dette med glæde. Det er godt, at grønlandske patienter nu kan behandles i det hjemlige miljø.

Retsstillingen for disse patienter vil med lovforslaget blive som i vor del af riget. Dog ved vi, at der er specielle grønlandske forhold, vi må tage hensyn til, og det er også gjort klart i lovforslaget. Når der tales om de specielle forhold i Grønland, tænkes naturligt på de trafikale og klimatiske vanskeligheder. Vi er vidende om, at der i heldigste tilfælde kan gå uger, inden indlæggelse kan finde sted, og derfor er det rigtigt, at der er særlige regler i den grønlandske lov.

Grønlands hjemmestyre har tiltrådt lovforslaget, og det grønlandske lovudvalg har udarbejdet det. Derfor har jeg ingen betænkelighed ved at anbefale lovforslaget, og på den socialdemokratiske gruppes vegne kan jeg love et positivt udvalgsarbejde.

Ivar Hansen (V):

Vi er fra venstres side enige i de intentioner, de muligheder, der ligger i lovforslaget. Vi kan glæde os over, at Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb nu har fået en psykiatrisk afdeling og derfor nu, som der står i lovforslagets bemærkninger, i vidt omfang kan træde til og være behandlingshospital for de patienter, der måtte have behov for psykiatrisk behandling.

Vi har ikke nogen særlige bemærkninger til den konstruktion, der ligger i forslaget for så vidt angår en sikring af patienternes retsstilling i de situationer, der måtte opstå under almindelig indlæggelse, eller for så vidt angår tvangsindlæggelse, men der er nogle enkelte lidt uklare punkter, jeg godt vil drage frem, men som måske nok egner sig bedre til en nærmere klargøring under udvalgsarbejdet.

Man må jo formode, at en del psykiatriske patienter fortsat skal bringes her til Danmark til behandling, og det er derfor for mig at se fortsat lidt uklart, hvilken relation og hvilken betydning og hvilke konsekvenser lovforslaget får i forhold til den realisering af hjemmestyret i Grønland, som jo er sat i værk, hvilke økonomiske mellemværender der opstår på grundlag af dette lovforslag. Jeg siger det også i relation til det, der står i bemær-

ningerne om, at ikraftsættelsen for Grønland af loven om sindssyge personers hospitalsophold ikke kan antages at ville medføre væsentlige udgifter eller administrative konsekvenser for det offentlige.

Vi er altså i princippet tilhængere af lovforslaget og dets intentioner, men jeg anmelder et lille forbehold med hensyn til de økonomiske konsekvenser, indtil vi har fået disse ting endeligt belyst og opklaret.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det er jo glædeligt, at psykiatriske patienter nu kan behandles i deres hjemlige miljø i Grønland, så man undgår den lange transport til Danmark. Det konservative folkeparti kan tilslutte sig justitsministerens forslag om disse patienters retsstilling.

I lighed med, hvad venstres ordfører fremførte, kan der opstå uklarhed med hensyn til beskikkelse af tilsynsværge. Såfremt en tilsynsværgebeskikkelse gælder for hjemstedet, hvor patienten måtte opholde sig, og i den tid, vedkommende er indlagt på distriktssygehuset, kan der måske være tale om forøgede udgifter, hvis der skal beskikkes en ny tilsynsværge eller vedkommende tilsynsværge fra hjemstedet skal have mulighed for at komme til Godthåb for at varetage sine pligter; det vil være lidt kompliceret med de lange afstande. Men alt dette kan vi få opklaret i udvalget.

Det konservative folkeparti er positivt indstillet over for lovforslaget.

Poulsgaard (FP):

Også fremskridtspartiet er positivt indstillet over for dette lovforslag, og vi kan se af de bemærkninger, der følger lovforslaget, at hjemmestyret går ind for det. Ligesom hr. Ivar Hansen har vi, når vi skal til udvalgsbehandlingen, nogle spørgsmål angående de økonomiske konsekvenser, men ifølge bemærkningerne skulle det jo ikke få nogen særlige økonomiske konsekvenser for Danmark, så derfor er vi positive.

Ebba Strange (SF):

Også fra SFs side er vi glade for, at det efterhånden er lykkedes at kunne få et hospital i Godthåb, der kan behandle de grønlændere, der måtte have brug for psykiatrisk indlæggelse, og vi håber, at det er sådan nu,

[Ebba Strange]

at ingen behøver at flyttes til Danmark på grund af psykiske lidelser. Vi tror, det betyder meget, at helbredelsen kan foregå i de omgivelser, man er kendt med.

Dertil kommer behovet for en tvangsindlæggelsesmulighed, som der nok ikke har været så stor brug for tidligere. Selv om der har været brug for den, er det mit indtryk af de høringssvar, jeg har læst, at der har været tale om nærmest nødretslignende tilstande, når man har måttet tvangstilbageholde en person uden at kunne få vedkommende indlagt hurtigt nok.

Jeg kan sige, at vi fra SFs side støtter lovforslaget, sådan som det er fremsat, men jeg er interesseret i at vide lidt om – det ved jeg ikke om justitsministeren kan svare på, ellers kan vi måske få det undersøgt – hvor stort et behov det egentlig er, vi lovgiver for her, altså hvor mange personer det drejer sig om. Efter SFs mening er det ikke helt uproblematisk at tvangsindlægge personer. Men hele denne debat er det ikke tiden og stedet her at tage, for det er i lige så høj grad et dansk problem, som det er et grønlandsk problem.

Jeg vil godt benytte lejligheden til at opfordre repræsentanterne for det grønlandske hjemmestyre til at følge denne sag og behovet meget nøje med henblik på, om der måske på et senere tidspunkt er brug for en anden lovgivning i Grønland på det her område end den, vi er underlagt i Danmark. Det er i og for sig kun hjemmestyret selv, der kan vurdere det.

Sådan som situationen er nu, støtter SF lovforslaget.

Birgith Mogensen (CD):

CD hilser med tilfredshed det initiativ, som nu har skabt behandlingsmuligheder for sindslidende på det udbyggede Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb i Grønland. Netop sygdom af den art bør behandles i vante omgivelser. CD kan tilslutte sig lovforslaget.

Steen Folke (VS):

VS er ligesom de øvrige partier overordentlig positivt indstillet over for den ændring, som er baggrunden for dette forslag, nemlig muligheden for på Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb at behandle sindssyge personer, også på en lukket afdeling. Dette, at man ikke som tidligere skal sende disse

patienter til Danmark, mener vi er et stort og væsentligt fremskridt.

Til gengæld vil jeg godt sige, at vi er betænkelige ved lovforslaget, sådan som det foreligger her. Jeg vil gerne beklage, at dette anliggende ikke simpelt hen er blevet et anliggende for hjemmestyret. Jeg synes, det er et af problemerne i den vedtagne hjemmestyreordning, at anliggender af den her art, som efter min mening helt klart skulle høre hjemme under hjemmestyrets kompetence, fortsat ligger hos rigsmyndighederne. Det synes jeg som sagt principielt er uhyre problematisk. Efter vores mening burde det være grønlanderne selv, der suverænt fastlagde de bestemmelser, der skulle gælde forhold af den her art.

Hertil kommer, at den lovgivning, som nu skal sættes i kraft i Grønland, ikke er en lovgivning, som vi uden videre er overbevist om er den rigtige og tidssvarende lovgivning på dette område. Der er jo tale om en lov, der for Danmarks vedkommende stammer fra 1938. Den er ganske vist blevet ændret nogle gange siden, men det er min fornemmelse, at denne lov i virkeligheden trænger meget kraftigt til en modernisering eller til ændringer. Det er jo en særdeles problematisk sag at tvangsindlægge patienter. Jeg skal ikke bestride, at der er tilfælde, hvor det kan være nødvendigt, men jeg har på den anden side en fornemmelse af, at der er en lang række eksempler på, at dette er sket, hvor det ikke har været nødvendigt eller berettiget.

Man taler i lovforslagets bemærkninger så smukt om, at det gælder om at sikre patienternes retsstilling. Spørgsmålet er, om patienternes retsstilling i virkeligheden er tilstrækkelig sikret med den danske lovgivning på dette område. Det føler jeg mig bestemt ikke overbevist om, og det synes jeg nok der kunne være grund til at gå en lille smule ind på i udvalget, selv om det er klart, at vi ikke kan lægge op til en egentlig revision af den danske lov på dette område.

Indtil vi har gennemgået lovforslaget, vil jeg gerne sige på VS' vegne, at vi ser på det med en vis skepsis.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende lovforslag, hvorefter indlæggelse

[Inge Krogh]

ved tvang af sindssyge personer skal følge loven om disse forhold i Danmark.

Der er nu en psykiatrisk afdeling i Godthåb, og der vil derfor kun i meget sjældne tilfælde blive tale om overførsel til Danmark, hvilket man må hilse med glæde.

Som det er nævnt, kan de trafikale forhold i Grønland hindre en akut indlæggelse i Godthåb, og det vil derfor i nogle tilfælde være nødvendigt, at der foretages en midlertidig indlæggelse på distrikthospitalet. Der ved kommer man lidt i strid med loven, idet det er bestemt, at en læge, der er ansat på det hospital, hvor patienten skal indlægges, ikke kan udfærdige en erklæring om indlæggelsen. Men det er vel ubetænkeligt, at man kan lade distriktslægen gøre det.

Angående spørgsmålet om tilsynsværge er det her i landet reglen, at man kun har én tilsynsværge, der som regel bor på det sted, hvor patienten kommer fra. Men på grund af de store afstande kan det være rimeligt at have både en tilsynsværge på hjemstedet og én i Godthåb.

Det må hilse med glæde, at psykiatriske patienter kan behandles i Grønland. Jeg har været med til at behandle grønlændere her i landet, og det er meget besværligt, idet man skal bruge tolk, som måske ikke er til stede på det tidspunkt, hvor patienten har brug for kontakt med personalet. Desuden kan det ofte på de patienter, der i forvejen er urolige, virke forfærdeligt, ligesom et chok. Jeg husker fra Bispebjerg Hospitals psykiatriske afdeling, hvordan grønlænderne blev forskrækkede for de kæmpetræer, der står omkring afdelingen.

Flygaard (DR):

På retsforbundets vegne skal jeg sige, at vi er positivt stemt over for det foreliggende forslag til lov om ikrafttræden for Grønland af lov om sindssyge personers hospitalsophold. Vi hilser også med tilfredshed, at man nu i stigende omfang får mulighed for at løse langt de fleste af problemerne lokalt, ved at man kan tage psykiatriske patienter på Dronning Ingrid's Hospital i Godthåb.

Vi har bemærket os de problemer, der er med hensyn til patienternes retsstilling. Det vil vi gerne være med til at se på i udvalget, men vi vil godt her og nu sige, at vi er klar over, at der som følge af de særlige forhold i

Grønland også gør sig særlige betingelser gældende, således at man ikke i enhver henseende umiddelbart kan parallelisere med forholdene i den øvrige del af riget. Men det håber jeg at man kan finde en fornuftig løsning på.

Preben Lange (Grønl.):

Jeg vil indledningsvis gerne hilse dette forslag om ikrafttræden for Grønland af lov om sindssyge personers hospitalsophold velkommen. Det at man nu igennem denne lov sikrer mine syge landsmænds retsstilling i forbindelse med, at man på Dronning Ingrid's Hospital i Nuuk, Godthåb, kan behandle dem i deres hjemlige miljø, har længe været et ønske i Grønland, hvor vi tit og ofte har diskuteret den ulykkelige situation, at disse patienter hidtil har været henvist til behandling i Danmark. Alene det, at disse patienter skulle evakueres fra deres vante omgivelser, har tit og ofte belastet dem yderligere, når de blev placeret under forhold, hvor de ikke engang kunne kommunikere på deres eget sprog.

Samtidig vil jeg benytte lejligheden til at sætte fokus på et andet, men lignende problem, vi står over for. Igennem længere tid har sygehuset i Aasiaat, Egedesminde, været brugt som en slags nødindkvartering for vores multihandicappede medborgere. Sidste år blev disse dybt åndssvage overflyttet til danske institutioner og dermed udsat for helt de samme problemer, som nu forhåbentlig løses ved gennemførelse af det lovforslag, vi i dag har til behandling. Jeg håber, at sikring af hospitalsophold i Godthåb vil være det første skridt, vi skal gennemføre, således at vi senere hen kan gå over til, at de forskellige sygehuse i distrikterne også kan anvendes til den slags patienter.

Med disse ord tilsiger jeg lovforslaget en positiv og velvillig behandling i udvalget.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg vil gerne takke for den næsten fuldstændig venlige modtagelse, lovforslaget har fået. Der er stillet en række spørgsmål, bl. a. fra hr. Ivar Hansens side og fra fru Karen Thurøe Hansens side, som vil kunne besvares i udvalget.

Jeg tror ikke, at der er nogle uklarheder med hensyn til værgebekendelse. Jeg ved, at

[Justitsministeren]

man fra de grønlandske lægelige myndigheds side har været overordentlig interesseret i at sikre så effektivt som overhovedet muligt, at der sker værgebeskikkelse i alle faser af de indlæggelser, der her er tale om. Men dette og rejseudgiftsspørgsmålet kan naturligvis drøftes i udvalget.

Med hensyn til fru Ebba Stranges spørgsmål om, hvor mange personer lovforslaget vil komme til at omfatte, har jeg set i et af høringssvarene ved en hurtig gennemlæsning, at det ser ud til, at det for så vidt angår perioden fra januar 1977 til juli 1979, en 2½ års periode, drejer sig om 15–20 personer. Men også det kan naturligvis besvares nøjagtigt i udvalget, når vi kommer dertil.

Jeg har bemærket mig hr. Steen Folkes betænkelighed ved lovforslaget, men jeg har også bemærket mig, at det grønlandske hjemmestyre og hr. Preben Lange hilser forslaget velkommen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ove Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, der den 13. november 1980 blev nedsat til behandling af lovforslag om Grønland. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen.

(Lovforslag nr. L 124. Fremsat 20/1 81).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Det foreliggende lovforslag indebærer en udskydelse af revisionen af lov om offentlig-

hed i forvaltningen fra 1980–81 til folketingsåret 1981–82. Det er de kommunale organisationer, der har ønsket at få mulighed for en fornyet gennemgang af lovudkastet med henblik på den kommunale forvaltning, fordi man i justitsministeriet også har udarbejdet udkast til en forvaltningslov.

Begrundelsen for det lovforslag, vi i dag har på dagsordenen, er altså at tilvejebringe det bedst mulige grundlag for såvel offentlighedslovens som forvaltningslovens fremsættelse. Det har vi selv sagt ikke noget imod i den socialdemokratiske gruppe, og vi kan tilsige en meget hurtig udvalgsbehandling.

Ivar Hansen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Bjørn Elmquist, ikke kan være til stede, skal jeg sige, at venstre kan tiltræde en udsættelse af revisionen af loven.

Hagen Hagensen (KF):

Det er beklageligt, og det er ved at blive en uskik, at tinget ofte skal beskæftiges med lovforslag, der alene går ud på udsættelse af revisionsbestemmelser, der er fastsat i love.

Arbejdet med ændring af loven om offentlighed i forvaltningen kunne og burde vel nok have været tilrettelagt på en sådan måde, at tidsfristen for lovens revision kunne have været overholdt. Det skal dog tilføjes, at det er væsentligt, at ændringer af loven om offentlighed i forvaltningen bliver tilrettelagt på en sådan måde, at den kan opfylde det rimelige formål både at sikre borgernes rettigheder og at sikre, at brugen af loven ikke medfører nogen voldsom udvidelse af den offentlige forvaltning taget under ét. Da kommunerne gerne vil se på disse forhold, skal jeg på denne baggrund sige, at vi ikke har noget at indvende imod, at man udskyder ændringen af loven.

Thorndahl (FP):

Fremskridtspartiets folketingsgruppe kan ikke stemme for dette lovforslag, der jo, som det er anført, blot drejer sig om en udskydelse af revisionstidspunktet. Vi finder ikke, at begrundelserne for en sådan udskydelse er så kvalificerede, at lovforslaget af den grund kan imodekommes.

Jeg vil godt i lighed med den foregående taler komme med nogle principielle bemærk-